

HULP BIJ BIJBELLEZEN

In deze Jongerenbijbel vind je een aantal hulpmiddelen om de Bijbeltekst beter te begrijpen en met je leven te verbinden:

- **INLEIDING OP DE BIJBEL**

- **INLEIDINGEN OP DE BIJBELBOEKEN**

- **THEMAPAGINA'S**

Wat zegt de Bijbel over thema's die spelen in jouw (geloofs)leven? Denk aan pres-tatiedruk, keuzestress, relaties en alleen staan in je geloof.

- **BIJBELSE PERSONEN**

De Bijbel staat vol met levensverhalen van allerlei verschillende mensen. In deze Bijbel zijn 23 Bijbelse personen uitgelicht. Misschien herken je in hun verhaal iets van jezelf.

- **VOLG EEN ROUTE**

In deze Bijbel vind je verschillende routes die je kunt volgen. De 'kerntekstenroute' leidt je in 50 stappen langs de belangrijkste verhalen van de hele Bijbel. Met de themaroutes verdiep je je in allerlei Bijbelse onderwerpen: 'Hoe werkt bidden?', 'Wat zegt de Bijbel over liefde?', 'Mag ik twifelen?' enzovoort.

Bij elke stap vind je een korte uitleg en een vraag over wat de tekst voor jou kan betekenen.

- **EYEOPENERS**

Tussen de tekst door staat regelmatig een 'eyeopener': een korte uitleg over een detail in de tekst.

- **VOETNOTEN/DWARSVERWIJZINGEN**

- **ACHTERGROND**

Als je meer wilt weten over de Bijbelse wereld, kun je achter in deze Bijbel de uitleg lezen bij Bijbelse begrippen, offers en feesten, maten, munteenheden enzovoort. Ook vind je daar kaarten van de wereld van toen en tijdlijnen waarop de Bijbelse geschiedenis is te zien.

- **MEER BIJBELLEZEN**

Wil je na het volgen van de routes graag nog meer in de Bijbel lezen, dan kun je bijvoorbeeld uit de lijst met bekende Bijbelverhalen verhalen kiezen om te lezen. Of daag jezelf uit om de hele Bijbel een keer te lezen aan de hand van het leesrooster achterin.

- **JONGERENBIJBEL APP**

Deze Jongerenbijbel is in het najaar ook als app beschikbaar, met nog meer extra materiaal, informatie en tips.

BIJBEL MET EXTRA CONTENT

15 THEMAROUTES

Lijden, verdriet en troost

Wat is Gods plan met deze wereld?

Wie is de heilige Geest?

Liefde is ...

Zonde en vergeving

Bidden

Zie jij engelen?

Geloofstwijfel

Waar vind ik rust?

Gerechtigheid

Jezus' voorouders

Lessen van Jezus

Is er een perfecte kerk?

Leven na de dood

Wat is waarheid?

30 THEMAPAGINA'S, ZOALS:

Schepping en duurzaamheid

Wat kun je met het Oude Testament?

Horen God en geweld bij elkaar?

Hoe vrouw(on)vriendelijk is de Bijbel?

Mag ik een wonder?

Talenten en persoonlijke groei

Succes en prestatie

De kracht van muziek

Angst

Eenzaamheid

Keuzes maken

Relaties

Seksualiteit

Bijbel en wetenschap: moet je ertussen kiezen?

Christendom en andere religies

18 PERSONENPAGINA'S

Noach: hoe word je een geloofsheld?

Sara en Hagar: kracht of machteloosheid?

Jozef: pas als je terugkijkt, zie je het

Debora: waar zet jij je voor in?

Gideon: vraag je een teken als je twijfelt?

Simson: hoe ziet toewijding aan God in je leven eruit?

Samuel: hoor je Mij?

Elia: toch niet alleen ...

Nehemia: wanneer kom jij in actie?

Ester: wanneer laat je echt zien wie je bent?

Job: hoe houd je vast aan je geloof als het tegenzit?

Jona: hoe ervaar je de genade van God?

Petrus, Tomas en Johannes: struikelend achter Jezus aan

Judas Iskariot: ben jij een vriend van Jezus?

Maria en Jozef: van jou of van God?

Maria van Magdala: hoe word je vrij van wat jou vasthoudt?

Marta en Maria: handen uit de mouwen of pas op de plaats?

Paulus: hoe radicaal ben jij?

WOORWOORD

'Ik ervaar dat ik God beter leer kennen', 'Het geeft me rust en hoop', 'Ik haal er levenslessen uit.' Misschien ben jij een van de miljoenen mensen op de wereld die dit soort dingen ervaren wanneer ze de Bijbel openslaan. Of misschien heb je wel een heel andere ervaring: je weet niet waar je moet beginnen met Bijbellezende, je loopt telkens vast, of je ziet geen verband tussen wat je leest en jouw leven.

In beide gevallen is deze Jongerenbijbel voor jou bedoeld. Het is de Bijbel in de vertaling van de NBV21: een eigentijdse vertaling die je raakt en je dicht bij het Woord van God brengt. Het toegevoegde materiaal in de vorm van routes door de Bijbeltekst, themapagina's en personenpagina's helpt je om te ontdekken hoe de teksten in hun eigen tijd bedoeld waren, maar vooral ook wat ze met jou en jouw vragen te maken hebben.

Krijg je op alle vragen antwoord? Nee, waarschijnlijk niet: daar is een heel mensenleven voor nodig, en misschien wel meer. Maar de Jongerenbijbel kan je wel een stuk verder helpen in jouw zoektocht naar hoe een leven met God eruitziet. Dus stop even met al die dingen die om je aandacht vragen, pak jouw moment met God en ontdek wat Hij tegen je te zeggen heeft.

Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap

Het evangelie volgens Marcus

Toen vroeg Hij hun: 'En jullie, wie zeggen jullie dat Ik ben?' Petrus antwoordde: 'U bent de messias.'

Marcus 8:29

Wat is het verhaal achter de tekst?

Wanneer is het boek geschreven?

In de eerste christelijke gemeenten werden verhalen over Jezus doorverteld. Marcus was de eerste die deze verhalen in een boek bij elkaar zette. Het evangelie volgens Marcus is daarmee het oudste verhaal dat we kennen over het leven van Jezus. Het is waarschijnlijk geschreven rond het jaar 70 na Christus, toen de Romeinen Jeruzalem verwoestten.

Hoe zit het boek in elkaar?

De zestien hoofdstukken van het Marcus-evangelie kun je in twee delen verdelen. Het boek begint met een inleiding waarin Johannes de Doper als eerste duidelijk maakt wie Jezus is (1:1-13). Daarna volgt het eerste deel van het Bijbelboek Marcus, waarin verteld wordt over het werk van Jezus in Galilea (1-10). Wonderverhalen en voorbeeldverhalen (gelijkenissen) maken duidelijk dat Gods nieuwe wereld echt begonnen is.

Het tweede deel speelt zich af in Jeruzalem (11-16), en gaat vooral over het lijden van Jezus, zijn dood en zijn opstanding. In de oudste teksten die we van het Marcus-evangelie kennen, eindigt dit boek bij Marcus 16:8 met het bericht dat vrouwen horen dat Jezus is opgestaan, maar het aan niemand vertellen. Zo'n open einde past natuurlijk goed bij een boek waarin je steeds uitgedaagd wordt om erover na te denken wie Jezus volgens jou is. Maar latere overschrijvers

(die ook de andere evangeliën kenden) hebben toch een samenvatting van de verhalen over de verschijningen van Jezus na zijn dood aan dit boek toegevoegd (16:9-20). Zo hoefde niemand te twifelen aan de goede afloop van het verhaal over Jezus.

Wat zijn de thema's in dit boek?

Wie is Jezus?

Waarom zou iemand de verhalen over Jezus allemaal bij elkaar willen zetten? Natuurlijk om ze te kunnen onthouden en doorvertellen. Maar Marcus had nog een ander doel: hij wilde duidelijk maken wie Jezus is. Dat is de belangrijkste vraag in dit evangelie.

Het boek begint bijvoorbeeld met de geschiedenis van Jezus en Johannes de Doper. Wat leert dat verhaal ons over Jezus? Johannes geeft zelf een antwoord in Marcus 1:7-8: 'Na mij komt iemand die machtiger is dan ik.' En als Jezus gedoopt wordt door Johannes, horen we God vanuit de hemel zeggen dat Jezus zijn Zoon is.

Je kunt het boek Marcus lezen als een zoektocht naar het antwoord op de vraag wie Jezus is. Marcus vertelt daarom verhalen over de wonderen van Jezus, over discussies tussen Jezus en zijn tijdgenoten, over lijden en dood, over mensen die in Jezus geloven, en over mensen die niet begrijpen wie Hij is. De vraag wie Jezus is, zie je soms zelfs letterlijk in de tekst van dit boek staan. Als Jezus ervoor

heeft gezorgd dat de storm op het meer opgehouden is, vragen de leerlingen zich af wie Jezus is (4:41). En in Marcus 8:27 en 29 vraagt Jezus zelf aan de leerlingen wie zij denken dat Hij is.

In het evangelie volgens Marcus staan ook allerlei antwoorden op de vraag wie Jezus is: Jezus is Gods Zoon (1:11), de Mensenzoon (2:10), koning van Israël (15:32) en de messias (8:29). Maar het belangrijkste is dat je pas echt weet wie Jezus is, als je ook weet dat Hij gestorven is en opgestaan. Op allerlei plaatsen in het boek lees je dan ook dat mensen die ontdekt hebben wie Jezus is, daarover niets mogen doorvertellen. Het verhaal is nog niet af. Pas als je het hele verhaal kent, weet je echt wie Jezus is.

Gods nieuwe wereld

Wat Marcus ons ook vanaf het begin duidelijk maakt, is dat met Jezus Gods nieuwe wereld begonnen is (1:15). Er waren groepen Joden die verwachtten

dat God snel zou ingrijpen en een nieuwe koning zou sturen: de messias. Marcus vertelt dat met Jezus die nieuwe tijd begonnen is. Je kunt Gods nieuwe wereld nog niet overal zien, maar het begin is er. Jezus vergelijkt het begin van die nieuwe wereld met een mosterdzaadje dat later een grote boom wordt (4:30-32). En in Marcus 13 lezen we over de tijd vlak voordat Gods nieuwe wereld echt overal zichtbaar zal zijn.

Hoe kun je dit boek lezen?

Vragen en verhaallijnen

Bij het lezen van de verhalen in dit Bijbelboek kun je jezelf steeds een paar vragen stellen: Wat laat dit verhaal zien over Jezus? Laat dit verhaal iets zien over Gods nieuwe wereld? En zo ja, wat dan?

Wat ook leuk is om te weten, is dat er in het boek veel korte verhalen staan. Die verhalen lopen soms zelfs door elkaar heen (kijk maar eens naar 5:21-43). Daardoor wordt het boek nog levendiger.

1 Het begin van het evangelie van Jezus Christus, Zoon van God.

Eyeopener

Speelfilm 1:1

Marcus houdt in zijn verhaal een hoog tempo aan. Als je het evangelie van begin tot eind in één keer doorleest, lijkt het wel een korte speelfilm. Marcus gaat dan ook met een sneltreinvaart van start: hij begint met elf woorden die erg veel te zeggen hebben. Zó veel dat Marcus de rest van zijn boek nodig heeft om uit te leggen wat hij ermee bedoelt.

²Er staat geschreven bij de profeet Jesaja:

‘Let op, Ik zend mijn bode voor
Je uit,
hij zal Je een weg banen.

³Een stem roept in de woestijn:
“Maak de weg van de Heer
gereed,
maak recht zijn paden!”

⁴En zo is het gebeurd toen Johannes ging dopen in de woestijn en de mensen opriep tot inkeer te komen en zich te laten dopen, om vergeving van zonden te krijgen. ⁵Alle inwoners van Judea en Jeruzalem stroomden toe en lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan, waarbij ze hun zonden beleden. ⁶Johannes droeg een ruwe mantel van kameelhaar met een leren gordel; hij leefde van sprinkhanen en wilde honing. ⁷Hij verkondigde: ‘Na mij komt iemand die machtiger is dan ik; ik ben het zelfs niet waard om voor Hem te bukken en de riemen van zijn sandalen los te maken. ⁸Ik heb jullie gedoopt met water, maar Hij zal jullie dopen met de heilige Geest.’

⁹In die tijd kwam ook Jezus daarheen, vanuit Nazaret, dat in Galilea ligt, en liet zich door Johannes dopen in de Jordaan.

¹⁰Op het moment dat Hij uit het water omhoogkwam, zag Hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, ¹¹en er klonk een stem uit de hemel: ‘Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde.’

¹²Meteen daarna dreef de Geest Hem de woestijn in. ¹³Veertig dagen bleef Hij in de woestijn, waar Hij door Satan op de proef werd gesteld. Hij leefde er te midden van de wilde dieren, en engelen dienden Hem.

¹⁴Nadat Johannes gevangengenomen was, ging Jezus naar Galilea, waar Hij Gods goede nieuws verkondigde. ¹⁵Dit was wat Hij zei: ‘De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en geloof dit goede nieuws.’

Simon, Andreas, Jakobus en Johannes geroepen

¹⁶Toen Jezus langs het Meer van Galilea liep, zag Hij Simon en Andreas, de broer van Simon, die hun netten uitwierpen in het meer; het waren vissers. ¹⁷Jezus zei tegen hen: ‘Kom, volg Mij! Ik zal van jullie vissers van mensen maken.’ ¹⁸Meteen lieten ze hun netten achter en volgden Hem. ¹⁹Iets verderop zag Hij Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, die in hun boot bezig waren met het herstellen van de netten, ²⁰en direct riep Hij hen. Ze lieten hun vader Zebedeüs met de dagloners achter in de boot en volgden Hem.

Een nieuwe leer met gezag

²¹Ze kwamen in Kafarnaüm, en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen.

²²Ze waren diep onder de indruk van zijn onderricht, want Hij sprak hen toe als iemand met gezag, en niet zoals de schriftgeleerden. ²³Op dat moment was er in de synagoge ook een man die bezeten was door een onreine geest, en hij schreeuwde: ²⁴‘Wat hebben wij met Jou te maken, Jezus van Nazaret? Ben Je gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wel wie Je bent, de heilige van God.’ ²⁵Jezus sprak hem streng toe en zei: ‘Zwijg en ga uit hem weg!’ ²⁶De onreine geest deed de man stuip trekken en verliet hem met een luide schreeuw. ²⁷Iedereen was zo

1:1-8 Mat. 3:1-12; Luc. 3:1-17; Joh. 1:6 1:2 Mal. 3:1; Mat. 11:10 1:3 Jes. 40:3; Joh. 1:23 1:4 Marc. 11:30; Hand. 13:24; 19:4 1:6 2 Kon. 1:8 1:7 Joh. 1:26-27; Hand. 13:25 1:8 Joh. 1:33; Hand. 1:5

1:9-13 Mat. 3:13-4:11; Luc. 3:21-22; 4:1-13 1:10 Joh. 1:32 1:11 Ps. 2:7; Jes. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Marc. 9:7; Luc. 9:35; Hebr. 1:5; 5:5 1:14-20 Mat. 4:12-22; Luc. 4:14-15 1:14 Marc. 6:17-18 1:15 Dan. 2:44; Mat. 3:2 1:16-20 Mat. 4:18-22 1:21-28 Luc. 4:31-37 1:22 Mat. 7:28-29 1:24 Mat. 8:29; Joh. 6:69

1:1 Jezus Christus, Zoon van God – In andere handschriften staat: ‘Jezus Christus’.

1:2 Er staat geschreven bij de profeet Jesaja – In latere handschriften staat: ‘Er staat geschreven bij de profeten’.

1:4 toen Johannes ging dopen in de woestijn – In andere handschriften staat: ‘toen Johannes de Doper naar de woestijn ging’.

Eyeopener

Bezeten 1:21-27

In Marcus komen veel mensen voorbij die bezeten zijn. Het hoort bij het werk van Jezus (en dat van zijn leerlingen) om zulke mensen te bevrijden van onreine geesten. Meestal zijn ze bezeten door geesten die horen bij Satan of door Satan zelf. Als Jezus en zijn leerlingen deze geesten uitdrijven, bewijzen zij dus sterker te zijn dan hij.

verbijsterd dat ze tegen elkaar zeiden: 'Wat is dit allemaal? Een nieuwe leer met groot gezag! Zelfs als Hij onreine geesten een bevel geeft, wordt Hij gehoorzaamd.'²⁸Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea.

²⁹Toen ze uit de synagoge kwamen, gingen ze rechtstreeks naar het huis van Simon en Andreas, samen met Jakobus en Johannes. ³⁰Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar. ³¹Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind. Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

³²'s Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar Hem toe;³³alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld. ³⁴Hij genas vele zieken van allerlei kwalen.

Ook dreef Hij veel demonen uit, maar Hij stond ze niet toe om iets te zeggen, want ze wisten wie Hij was.

³⁵Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond Hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden. ³⁶Maar Simon en de anderen die bij hem waren, gingen Hem zoeken ³⁷en toen ze Hem gevonden hadden zeiden ze tegen Hem: 'Iedereen is naar U op zoek!' ³⁸Toen zei Hij: 'Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat Ik ook daar het goede nieuws kan verkondigen. Daarvoor ben Ik immers op weg gegaan.'

³⁹In heel Galilea verkondigde Hij het goede nieuws in de synagogen en dreef Hij demonen uit. ⁴⁰Er kwam iemand naar Hem toe die door een huidziekte onrein was; hij smeekte Hem om hulp en zei, terwijl hij op zijn knieën viel: 'Als U wilt, kunt U mij rein maken.'⁴¹Jezus kreeg medelijden, stak zijn hand uit, raakte hem aan en zei: 'Ik wil het, word rein.'⁴²En meteen verdween zijn ziekte en hij was rein. ⁴³Jezus stuurde hem weg met de ernstige waarschuwing: ⁴⁴'Denk erom dat u er met niemand over praat, maar ga u aan de priester laten zien en breng als getuigenis voor de mensen het reinigingsoffer dat Mozes heeft

28 50 kernteksten

Wonderbaarlijk

Marcus 1:16-34

Na zijn verleiding in de woestijn gaat Jezus naar Galilea. 'Het koninkrijk van God is nabij,' zo luidt zijn boodschap. Wat dat betekent, zullen de mensen snel gaan zien. Maar eerst roept Jezus zijn eerste leerlingen: Simon, Andreas, Jakobus en Johannes. Zij zullen alles wat Jezus zegt en doet meemaken, zodat ze er later, wanneer Jezus naar God de Vader teruggekeerd is, van kunnen getuigen. Niet als mensen die een vaag gerucht van anderen gehoord hebben, maar als ooggetuigen.

Vanaf vers 21 lezen we dat Jezus in het openbaar gaat spreken. Hij begint in de synagoge, de plek waar joden wekelijks of zelfs dagelijks bij elkaar kwamen om elkaar te ontmoeten en over de heilige boeken te praten.

Direct zijn de mensen onder de indruk van wat Jezus te zeggen heeft. Hij valt op. Maar dat het koninkrijk van God nabij is, wordt pas goed zichtbaar als iemand in de synagoge begint te schreeuwen. Het is een man die bezeten is door een onreine geest. Je kunt je voorstellen hoe de mensen opschrikken, of zich juist ergeren aan zo'n schreeuwend persoon. Maar voor Jezus is dit een kans. Hij laat zien dat Hij niet alleen een charismatische spreker is, maar dat Hij macht heeft over het kwaad. En dat is nog maar het begin. In de uren die volgen, gebeurt het ene wonder na het andere (vers 34). Het waren er blijkbaar zoveel dat ze hier niet eens apart beschreven worden. Jezus laat zien: in het koninkrijk van God wordt het kwaad overwonnen en is ruimte voor genezing en herstel.

• *Heb jij in jouw leven weleens iets gemerkt van de macht van Jezus?*

De volgende stap vind je bij Matteüs 5:1-16.

Meer lezen hierover? → Themapagina 'Mag ik een wonder?'

🔍 Eyeopener

Messiasgeheim 1:44

In Marcus' evangelie dringt Jezus er vaker op aan dat mensen stilhouden wat ze van Hem gezien hebben. Daar is het woord 'messiasgeheim' bij bedacht: pas na Jezus' dood en opstanding zouden mensen weten dat Hij de messias was. Er zijn veel theorieën om dat te verklaren. Een daarvan is de Marcuscode: je kunt het evangelie lezen als een spannend boek met daarin een geheim over Jezus. Als lezer kun je dat ontdekken. Mooie theorie om zelf uit te proberen!

voorgescreven.⁷ ⁴⁵Maar toen de man vertrokken was, ging hij overal breeduit rondvertellen wat er gebeurd was, waardoor Jezus niet langer openlijk in een stad kon verschijnen, maar op eenzame plaatsen buiten de steden moest blijven. Toch bleven de mensen van alle kanten naar Hem toe komen.

Jezus' gezag betwist

2 Toen Hij enkele dagen later terugkwam in Kafarnaüm, werd het bekend dat Hij weer thuis was. ²Er stroomden zo veel mensen toe dat er zelfs voor de deur geen plaats meer was, en Hij verkondigde hun Gods boodschap. ³Er werd ook een verlamde naar Hem toe gebracht, die door vier mensen gedragen werd. ⁴Omdat ze door de menigte niet bij Jezus konden komen, haalden ze een stuk van het dak weg boven de plaats waar Hij was. En toen ze een opening

hadden gemaakt, lieten ze de verlamde op zijn slaapmat naar beneden zakken. ⁵Toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tegen de verlamde: 'Mijn kind, uw zonden zijn u vergeven.'

⁶Er zaten ook een paar schriftgeleerden tussen de mensen, en die dachten bij zichzelf: ⁷Hoe durft Hij dat te zeggen? Hij slaat godslasterlijke taal uit! Wie kan zonden vergeven dan God alleen? ⁸Jezus wist meteen wat ze dachten en dus zei Hij: 'Waarom denkt u zoiets?' ⁹Wat is gemakkelijker, tegen een verlamde zeggen: 'Uw zonden zijn u vergeven' of: 'Sta op, pak uw mat en loop?' ¹⁰Ik zal u laten zien dat de Mensenzoon volmacht heeft om op aarde zonden te vergeven.' Toen zei Hij tegen de verlamde: ¹¹'Ik zeg u, sta op, pak uw mat en ga naar huis.' ¹²Met een stond hij op, pakte zijn mat en ging weg. Alle mensen zagen het; ze stonden versteld en loofden God. 'Zoiets hebben we nog nooit gezien,' zeiden ze.

¹³Jezus vertrok en ging weer naar het meer. Een grote mensenmenigte kwam naar Hem toe, en Hij onderwees hen. ¹⁴Toen Hij verderging zag Hij Levi, de zoon van Alfeüs, bij het tolluis zitten, en Hij zei tegen hem: 'Volg Mij.' Levi stond op en volgde Hem.

¹⁵Toen Jezus en zijn leerlingen bij hem thuis uitgenodigd waren, lagen ze daar samen met een groot aantal tollenaars en zondaars aan voor de maaltijd, want velen van hen volgden Hem. ¹⁶Toen de

Bidden zoals Jezus: op een stille plek

Marcus 1:32-38

'Nu even niet', dat zou als kopje boven dit stukje kunnen staan. Jezus is nog maar net aan zijn werk begonnen, maar toch is Hij al een beroemdheid in Galilea. Hij is tot laat aan het werk geweest om zieken beter te maken en kwade geesten weg te jagen.

Maar nu is iets anders nodig. Jezus gaat naar een stille plek om te bidden.

Dat betekent niet dat Jezus voor de mensen weglucht. Nee, Jezus' gebed is een onmisbaar onderdeel van zijn opdracht. In de stilte kan Hij zich helemaal op God richten. Dat helpt Hem om zich voor te bereiden op de volgende stap: Hij zal Kafarnaüm achter zich laten en ook in de rest van Galilea over Gods nieuwe wereld gaan vertellen.

Door de evangeliën heen zie je vaker dat Jezus zich terugtrekt om echt contact te maken met zijn Vader. Het meest intense voorbeeld is net voordat Hij wordt opgepakt (Marc. 14:32-41). Jezus bidt dan wanhopig in God het zware lijden bij Hem weg wil houden. En ook al lijkt God geen antwoord te geven, Jezus doet ons voor hoe je elke stap van je weg samen met God kunt gaan.

- Waar trek jij je terug als je helemaal alleen wilt zijn? Is God daar dan welkom?
- Wat doe jij voordat je een (spannende) stap moet zetten?

De volgende stap vind je bij Romeinen 8:26-27.

Bidden

6

farizeze schriftgeleerden zagen dat Hij samen met zondaars en tollenaars at, zeiden ze tegen zijn leerlingen: ‘Eet Hij met tollenaars en zondaars?’¹⁷ Jezus hoorde dit en zei tegen hen: ‘Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar zieken wel; Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.’

¹⁸De leerlingen van Johannes en de farizeeën hadden de gewoonte regelmatig te vasten. Er kwamen mensen naar Jezus toe, die Hem vroegen: ‘Waarom vasten de leerlingen van Johannes en de leerlingen van de farizeeën wel, maar uw leerlingen niet?’¹⁹ Jezus antwoordde: ‘Bruiloftsgasten kunnen toch niet vasten zolang de bruidegom bij hen is? Nee, zolang ze de bruidegom bij zich hebben, kunnen ze niet vasten.’²⁰ Maar er komt een dag dat de bruidegom bij hen wordt weggehaald, en dan is het hun tijd om te vasten.²¹ Niemand verstelt een oude mantel met een lap die nog niet gekrompen is, want dan trekt de nieuwe lap de oude stof kapot en wordt de scheur nog groter.²² Niemand giet jonge wijn in oude leren zakken, want dan scheuren ze open en gaat de wijn verloren, net als de zakken zelf. Jonge wijn hoort in nieuwe zakken.’

²³Toen Hij op sabbat eens door de korenvelden liep, begonnen zijn leerlingen onderweg aren te plukken.²⁴ ‘Kijk eens!’ zeiden de farizeeën tegen Hem. ‘Waarom doen ze iets dat op sabbat niet mag?’²⁵ Maar Hij antwoordde: ‘Hebt u dan nooit gelezen wat David deed toen hij en zijn metgezellen gebrek leden en honger hadden?’²⁶ Hij ging het huis van God binnen – Abjatar was toen hogepriester – en at van de toonbroden, waarvan alleen de priesters mogen eten. En hij gaf ze ook aan zijn mannen te eten.’²⁷ En Hij voegde eraan toe: ‘De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat;’²⁸ en dus is de Mensenzoon ook heer over de sabbat.’

3 Weer ging Hij naar de synagoge. Daar was iemand met een misvormde hand.² Ze letten op Hem om te zien of

Hij die op sabbat zou genezen, zodat ze Hem zouden kunnen aanklagen.³ Hij zei tegen de man met de misvormde hand: ‘Kom eens naar voren.’⁴ Aan de anderen vroeg Hij: ‘Wat mag men op sabbat doen: goed of kwaad? Een leven redden of het vernietigen?’ Maar ze zwegen.⁵ Hij keek hen boos aan, maar ook diepbedroefd vanwege hun hardleersheid, en toen zei Hij tegen de man: ‘Steek uw hand uit.’ Hij stak hem uit en zijn hand genas.⁶ De farizeeën vertrokken en gingen meteen met de herodianen overleggen hoe ze Hem uit de weg konden ruimen.

Eyeopener

Lijdensverhaal 3:6

Nog maar net is Marcus aan zijn verhaal over Jezus begonnen, of het krijgt al een duister randje: hier worden al plannen gesmeed om Hem te doden. Niet voor niets kun je het Marcus-evangelie een lijdensverhaal met een lange inleiding noemen.

Jezus, de menigte en zijn leerlingen

⁷Jezus week met zijn leerlingen uit naar het meer, en een grote menigte uit Galilea volgde Hem. Ook uit Judea⁸ en Jeruzalem, uit Idumea en het gebied aan de overkant van de Jordaan en uit de omgeving van Tyrus en Sidon kwamen veel mensen naar Hem toe, omdat ze hadden gehoord wat Hij allemaal deed.⁹ Hij zei tegen zijn leerlingen dat ze een boot voor Hem gereed moesten houden, om te voorkomen dat Hij door de menigte onder de voet zou worden gelopen.¹⁰ Want allerlei zieken verdrongen zich om Hem aan te raken, omdat Hij al veel mensen had genezen.¹¹ Telkens als de onreine geesten Hem zagen, vielen ze voor Hem neer en schreeuwden: ‘Jij bent de Zoon van God!’¹² Maar Hij verbood hun uitdrukkelijk bekend te maken wie Hij was.

¹³Hij ging de berg op en riep al degenen bij zich op wie Hij zijn keuze had laten vallen, en ze kwamen naar Hem toe.¹⁴ Hij stelde twaalf van hen aan als apostel; ze moesten Hem vergezellen, en Hij wilde hen uitzenden om het goede nieuws te verkondigen.¹⁵ Ook kregen ze de macht

^{2:18-22} Mat. 9:14-17; Luc. 5:33-39 ^{2:23-28} Mat. 12:1-8; Luc. 6:1-5 ^{2:23} Deut. 23:26 ^{2:24} Ex. 31:13-17
^{2:25-26} 1 Sam. 21:2-7 ^{2:26} Lev. 24:9 ^{3:1-6} Mat. 12:9-14; Luc. 6:6-11 ^{3:6} Mat. 22:15-16; Marc. 8:15; 12:13
^{3:7-12} Mat. 4:23-25; 12:15-16; Luc. 6:17-19 ^{3:9} Marc. 4:1; Luc. 5:1-3 ^{3:11} Marc. 1:34; Luc. 4:41
^{3:13-19} Mat. 10:1-4; Luc. 6:12-16

^{3:14} Hij stelde twaalf van hen aan als apostel – In andere handschriften staat: ‘Hij stelde twaalf van hen aan’.

Wie?

Petrus, Tomas en Johannes: struikelend achter Jezus aan

'Volg Jezus!' Wat wordt daar eigenlijk mee bedoeld en hoe doe je dat? Om die vraag te kunnen beantwoorden, gaan we naar de evangeliën, waar we veel lezen over Jezus en zijn volgelingen.

Volg Mij

Aan het begin van zijn optreden verzamelt Jezus een flinke groep leerlingen om zich heen. Dat was in die dagen heel gebruikelijk voor leermeesters. Uit deze groep kiest Jezus er twaalf uit, die Hij apostelen noemt (Luc. 6:12-16). Ze trekken tot zijn hemelvaart intensief met Hem op. Daardoor leren ze Jezus steeds beter kennen.

We zoomen in op drie van deze volgelingen: Petrus, Tomas en Johannes. Je zult zien dat het, zelfs na hun intensieve trainingstraject, niet bepaald supergelovigen zijn.

Ik volg en ik kan U niet volgen

Er zijn momenten waarop de leerlingen diep onder de indruk van Jezus zijn. Ze doen prachtige geloofsuitspraken als: 'U spreekt woorden die eeuwig leven geven' (Petrus in Joh. 6:68).

Maar er zijn ook heel wat momenten waarop de leerlingen niets van Jezus begrijpen. Zo probeert Johannes voor zichzelf en zijn broer het beste plekje in Jezus' koninkrijk te ritselen (Marc. 10:32-45), wordt Petrus boos op Jezus wanneer Hij over zijn aanstaande dood vertelt (Mat. 16:21-23) en kan Tomas pas geloven dat Jezus is opgestaan als hij het met eigen ogen gezien heeft (Joh. 20:25). Steeds moeten ze hun beeld van Jezus bijstellen.

Ook hun zelfbeeld moeten ze bijstellen. Petrus gaat ervan uit dat hij bereid is voor Jezus te sterven. Maar wanneer Jezus gevangengenomen is, durft hij niet eens toe te geven dat hij een van Jezus' leerlingen is. Wat valt Petrus zichzelf tegen! (Mat. 26:69-75)

Ik help je wel

Jezus volgen ging en gaat niet vanzelf. Er zijn momenten waarop Jezus uit het zicht dreigt te raken of al geraakt is doordat er onbegrijpelijke dingen gebeuren of doordat je jezelf zwaar tegengevallen bent. Wat doe je dan? Luister goed en kijk om je heen. Ergens, dichterbij dan je denkt, is Jezus. Hij strekt zijn hand naar je uit om je weer overeind te trekken (Mat. 14:31) of Hij roept je opnieuw om Hem te volgen (Joh. 21:19): in een lied, de natuur, een bemoedigend woord, een *hug* van een vriend(in) of een Bijbeltekst. Zo mag je, net als de apostelen, al struikelend achter Jezus aan gaan.

Om over na te denken

- Wat betekent het voor jou om Jezus te volgen? Hoe maak je dit concreet in je dagelijks leven?
- Was er een moment waarop Jezus voor jou uit zicht raakte? Hoe vond Hij jou weer terug?

Om verder te lezen

Matteüs 4:18-22; 14:22-33; 16:13-26; 26:33-35; Marcus 14:29-31; 14:54-72; Lucas 5:1-11; 6:12-16; Johannes 20:1-10; 20:24-26; 21:1-19; Handelingen 2:1-42; 10:1-48.

om demonen uit te drijven.¹⁶ Het waren Simon, die Hij de naam Petrus gaf,¹⁷ Jakobus, de zoon van Zebedeüs, Johannes, de broer van Jakobus (aan deze twee gaf Hij de naam Boanerges, wat ‘zonen van de donder’ betekent),¹⁸ Andreas, Filipus, Bartolomeüs, Matteüs, Tomas, Jakobus, de zoon van Alfeüs, Taddetüs, Simon Kananeüs¹⁹ en Judas Iskariot, die Hem heeft uitgeleverd.

Jezus, de schriftgeleerden en zijn verwanten

²⁰Hij ging terug naar huis, en weer verzamelde zich een menigte, zodat ze zelfs niet de kans kregen om wat te eten.

²¹Toen zijn verwanten hiervan hoorden, gingen ze op weg om Hem, desnoods onder dwang, mee te nemen, want volgens hen had Hij zijn verstand verloren.

²²Ook de schriftgeleerden die uit Jeruzalem gekomen waren, zeiden: ‘Hij is

bezeten door Beëlzebul,’ en: ‘Dankzij de vorst der demonen kan Hij demonen uitdrijven.’²³ Toen Hij hen bij zich geroepen had, sprak Hij tot hen in gelijkenissen: ‘Hoe kan Satan zichzelf uitdrijven?’²⁴ Als een koninkrijk innerlijk verdeeld is, kan dat koninkrijk niet standhouden;²⁵ als een gemeenschap innerlijk verdeeld is, zal die gemeenschap niet kunnen standhouden.²⁶ En als Satan tegen zichzelf in opstand komt en innerlijk verdeeld is, kan ook hij niet standhouden, maar gaat hij zijn einde tegemoet.²⁷ Bovendien kan niemand het huis van een sterke man binnengaan om zijn inboedel te roven, als hij die man niet eerst vastgebonden heeft; pas dan kan hij zijn huis leeghalen.²⁸ Ik verzeker u: alle wandaden en godslasteringen, hoe erg ook, kunnen de mensen worden vergeven,²⁹ maar wie lastertaal spreekt tegen de heilige Geest, krijgt in alle eeuwigheid geen vergeving, want zo iemand is schuldig aan een onuitwisbare zonde.’³⁰ Dit omdat ze gezegd hadden: ‘Hij is bezeten door een onreine geest.’

³¹Intussen waren zijn moeder en zijn broers aangekomen. Ze stuurden iemand naar binnen om Hem te halen. Zelf bleven ze buiten wachten.³² Er zat een groot aantal mensen om Hem heen. Toen er

⦿ Eyeopener Lastertaal tegen de Geest 3:22-30

Marcus geeft hier een duidelijk voorbeeld van wat lastertaal tegen de heilige Geest is: van Jezus zeggen dat Hij door de duivel bezeten is.

4 Lessen van Jezus

Wees inclusief

Marcus 3:31-35

Jezus kijkt met andere ogen dan wij naar mensen en Hij nodigt ons uit om dat ook te doen. De mensen vertellen Hem dat zijn familie is aangekomen. Maar Jezus laat hun zien dat rondom Hem een heel nieuwe *community* ontstaat. Iedereen die Hem volgt, wordt er onderdeel van. Die *community* is heel sterk, het is alsof je deel gaat uitmaken van een nieuwe familie.

In allerlei verhalen over Jezus leren we hoe die groep mensen eruitzag. In stap 1 lezen we al dat Jezus heel gewone mensen oproept om Hem te volgen. En eigenlijk zien we dat steeds weer gebeuren. Niet alleen gewone mensen, maar ook mensen op wie anderen neerkeken. In die tijd waren dat bijvoorbeeld tollenaars, die belasting moesten innen voor de vijand. Maar ook kinderen en vrouwen, die in Jezus' tijd veel minder belangrijk waren dan volwassen mannen. Of mensen die door anderen omschreven werden als zondaars. Daarover lees je bijvoorbeeld in Marcus 2:13-17. Van Jezus leren we dat iedereen Hem kan volgen en dat iedereen dus deel kan worden van zijn *community*. Dat is pas inclusief!

In onze tijd worden Jezus en het christendom soms weggezet als ouderwets, veroordelend en niet-inclusief. Maar als je kijkt naar het leven van Jezus passen die woorden daar helemaal niet bij. Hij was juist iemand die bestaande grenzen doorbrak en niet in hokjes dacht, en Hij daagde zijn leerlingen uit om hetzelfde te doen.

- *Vind jij de kerk inclusief? Waarom wel of niet?*
- *Zou Jezus de kerk in onze tijd inclusief vinden? Waarom wel of niet?*

De volgende stap vind je bij Lucas 12:22-34.

3:16 Mat. 16:17-18; Joh. 1:42 3:17 Luc. 9:54 3:19 Mat. 26:25 3:20-30 Mat. 12:22-32; Luc. 11:14-23
3:20 Marc. 2:2 3:22 Mat. 9:34; 10:25 3:29 Luc. 12:10 3:30 Joh. 7:20 3:31-35 Mat. 12:46-50; Luc. 8:19-21

3:16 *Het waren* – In andere handschriften staat: ‘De twaalf die Hij aanstelde, waren’.
3:32 *uw broers* – In andere handschriften staat: ‘uw broers en zussen’.

tegen Hem gezegd werd: ‘Uw moeder en uw broers staan buiten en zoeken U,’³³ antwoordde Jezus: ‘Wie zijn mijn moeder en mijn broers?’³⁴ Hij keek de mensen aan die in een kring om Hem heen zaten en zei: ‘Jullie zijn mijn moeder en mijn broers.’³⁵ Want iedereen die de wil van God doet, die is mijn broer en mijn zus en mijn moeder.’

Gelijkenissen over het koninkrijk van God

4 Weer ging Hij naar het meer om de mensen te onderwijzen; er kwam een enorme menigte om Hem heen staan. Daarom ging Hij in de boot op het meer zitten, terwijl de menigte op de oever bleef staan.² Hij onderwees hen en sprak hen toe in allerlei gelijkenissen. Hij zei: ‘³Luister. Een zaaier ging eropuit om te zaaien. ⁴Tijdens het zaaien viel een deel van het zaad op de weg, en de vogels kwamen en aten het op. ⁵Een ander deel viel op rotsachtige grond, waar maar weinig aarde was, en het schoot meteen op omdat het niet diep in de grond kon doordringen; ⁶en toen de zon opkwam verschoorde het, en doordat het geen wortel had droogde het uit. ⁷Weer een

ander deel viel tussen de distels, en de distels schoten op en verstikten het en het bracht geen vruchten voort. ⁸Maar er was ook zaad dat in goede grond viel en wel vruchten voortbracht: het schoot op en groeide en droeg vrucht, dertig-, zestig- en honderdvoudig.’⁹ En Hij zei: ‘Wie oren heeft om te horen, moet goed luisteren!’

¹⁰Toen Hij weer alleen was met zijn volgelingen en met de twaalf leerlingen, stelden ze Hem vragen over de gelijkenissen. ¹¹Hij zei tegen hen: ‘Aan jullie is het geheim van het koninkrijk van God onthuld; maar zij die buiten staan, krijgen alles te horen in gelijkenissen, ¹²“opdat ze scherp zien, maar geen inzicht hebben, opdat ze goed horen, maar niets begrijpen, anders zouden ze tot inkeer komen en vergeving krijgen.”’

¹³Hij zei tegen hen: ‘Begrijpen jullie deze gelijkenis niet? Hoe zullen jullie alle andere gelijkenissen dan begrijpen? ¹⁴De zaaier zaait het woord. ¹⁵Sommigen zijn als het zaad dat op de weg valt: het woord wordt wel gezaaid, maar wanneer ze het gehoord hebben, komt meteen Satan om het woord weg te graaien dat in hen gezaaid is. ¹⁶Anderen zijn

De gelijkenis van het zaad

Marcus 4:1-20

Heb je weleens geprobeerd een zaadje te laten groeien? Dan weet je dat aan bepaalde voorwaarden moet worden voldaan: zonlicht, water en aarde waarin het plantje wortel kan schieten. Voor de mensen in de tijd van Jezus was dit een herkenbaar beeld – de meeste mensen waren boer en wisten dus heel goed wat er gebeurt met zaad dat op de verkeerde plek terecht komt. Toch vinden ze het moeilijk om dit verhaal te begrijpen.

Jezus citeert dan de profeet Jesaja, over het volk dat wel luistert maar niets begrijpt (Jes. 6:9-10). Alleen wie bereid is om zijn leven te veranderen, begrijpt wat Jezus met zijn voorbeelden bedoelt. In het voorbeeld over het zaad gaat het over horen, begrijpen, geloven en doen. De zaaier is een beeld voor God of Jezus: hij zaait overall woorden over Gods koninkrijk. Of uit die woorden ook echt iets kan groeien waarin je Gods koninkrijk kunt herkennen, hangt af van de reactie van de luisteraars. Wortels hebben ruimte nodig om te groeien en ze veranderen de aarde eromheen – misschien heb je weleens gezien wat boomwortels met een geasfalteerde weg kunnen doen. In veel mensen krijgt het ‘zaad’ geen kans, omdat het niet goed geworteld is: deze mensen zijn niet echt bereid om zich door de woorden van God te laten veranderen. Maar als je daar wel toe bereid bent, ontstaat er iets heel moois: uit één graankorrel groeit meer dan je ooit had kunnen verwachten.

- Jezus beschrijft verschillende redenen waarom het zaad niet kan groeien. Welke herken je, nu of van een ander moment in je leven?
- Denk de volgende keer als je Bijbelleest of een preek hoort eens terug aan dit verhaal. Wat zou je kunnen doen om Gods Woord wél wortel te laten schieten?

De volgende stap vind je bij Matteüs 16:13-27.

Meer lezen hierover? → Themaroute ‘Lessen van Jezus’, ‘Geloofstwijfel’

50 kernteksten

als het zaad dat op rotsachtige grond is gezaaid: wanneer zij het woord gehoord hebben, nemen ze het meteen met vreugde aan.¹⁷ Maar doordat het geen wortel schiet in hen, is dat van korte duur. Worden ze vanwege het woord verdrukt of vervolgd, dan komen ze meteen ten val.¹⁸ Weer anderen zijn als het zaad dat tussen de distels is gezaaid: ze hebben het woord wel gehoord,¹⁹ maar de zorgen om het dagelijks bestaan en de verleiding van de rijkdom en hun verlangens naar allerlei andere dingen komen ertussen en verstikken het woord, zodat het zonder vrucht blijft.²⁰ Maar er zijn ook mensen die zijn als het zaad dat op goede grond is gezaaid: zij horen het woord en aanvaarden het en dragen vrucht, sommigen dertig-, anderen zestig- en weer anderen honderdvoudig.’

²¹En Hij zei: ‘Je pakt toch geen lamp om hem onder een korenmaat te zetten of onder een bed weg te bergen? Nee, je zet hem op een standaard.²² Alles wat verborgen is, moet openbaar worden gemaakt, en alles wat geheim is, moet aan het licht komen.²³ Wie oren heeft om te horen, moet goed luisteren!’

²⁴Hij zei ook tegen hen: ‘Let goed op wat je hoort: met de maat waarmee je meet, zal jou de maat genomen worden, en er zal je zelfs meer worden toebedeeld.²⁵ Want wie heeft zal nog meer krijgen; maar wie niets heeft, hem zal zelfs het laatste worden ontnomen.’

²⁶En Hij zei: ‘Het is met het koninkrijk van God als met een mens die zaad uitstrooit op de aarde:²⁷ hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe.²⁸ De aarde brengt uit zichzelf vrucht voort, eerst de halm, dan de aar, en dan het rijpe graan in de aar.²⁹ Maar zo gauw het graan het toelaat, slaat hij er de sikkel in, omdat het tijd is voor de oogst.’

³⁰En Hij zei: ‘Waarmee kunnen we het koninkrijk van God vergelijken en door welke gelijkenis kunnen we het voorstellen?’³¹ Het is als een zaadje van de mosterdplant, het kleinste van alle zaden op aarde wanneer het gezaaid wordt.³² Maar als het na het zaaien opschiet,

wordt het het grootste van alle planten en krijgt het grote takken, zodat de vogels van de hemel in zijn schaduw kunnen nestelen.’

³³Met zulke en andere gelijkenissen verkondigde Hij hun Gods boodschap, voor zover ze die konden begrijpen;³⁴ Hij sprak uitsluitend in gelijkenissen tegen hen, maar wanneer Hij alleen was met zijn leerlingen, verklaarde Hij hun alles.

Geloof en ongelooft

³⁵Aan het eind van die dag, toen het avond was geworden, zei Hij tegen hen: ‘Laten we het meer oversteken.’³⁶ Ze lieten de menigte achter en namen Hem mee in de boot waarin Hij al zat, en voeren samen met de andere boten het meer op.³⁷ Er stak een hevige storm op en de golven beukten tegen de boot, zodat die vol water kwam te staan.³⁸ Maar Hij lag achter in de boot op een kussen te slapen. Ze maakten Hem wakker en riepen: ‘Meester, kan het U niet schelen dat we vergaan?’³⁹ Toen Hij wakker geworden was, sprak Hij de wind bestraffend toe en zei tegen het water: ‘Zwijg! Wees stil!’ De wind ging liggen en het water kwam helemaal tot rust.⁴⁰ Hij zei tegen hen: ‘Waarom zijn jullie zo angstig? Geloven jullie nog steeds niet?’⁴¹ Ze werden bevangen door grote schrik en zeiden tegen elkaar: ‘Wie is Hij toch, dat zelfs de wind en het water Hem gehoorzamen?’

5 Ze kwamen aan de overkant van het meer, in het gebied van de Gerasenen.² Toen Hij uit de boot gestapt was, kwam Hem meteen vanuit de grafspelonken een man tegemoet die door een onreine geest bezeten was³ en in de spelonken woonde. Niemand kon hem meer vastbinden, zelfs niet met kettingen.⁴ Hij was al dikwijls aan handen en voeten geketend geweest, maar dan trok hij de kettingen los en sloeg hij de boeien stuk, en niemand was sterk genoeg om hem te bedwingen.⁵ En altijd, dag en nacht, liep hij schreeuwend tussen de rotsgraven en door de bergen en sloeg hij zichzelf met stenen.⁶ Toen hij Jezus in de verte zag, rende hij op Hem af en wierp zich

4:17 2 Tes. 1:4 4:21-25 Luc. 8:16-18 4:21 Mat. 5:15; Luc. 11:33 4:22 Mat. 10:26; Luc. 12:2 4:24 Mat. 7:2; Luc. 6:38 4:25 Mat. 13:12; 25:29; Luc. 19:26 4:29 Joël 4:13 4:30-34 Mat. 13:31-35; Luc. 13:18-19 4:30 Jes. 40:18 4:31 Mat. 17:20; Luc. 17:6 4:32 Ps. 104:12; Ezech. 17:23; 31:6; Dan. 4:9,18 4:35-41 Mat. 8:18,23-27; Luc. 8:22-25 4:39 Ps. 65:8; 106:9; 107:23-32 5:1-20 Mat. 8:28-34; Luc. 8:26-39

HOE GA JE OM MET VERLEIDING?

‘Verleiding’. We kennen het woord allemaal, maar wat is het eigenlijk? Verleiding heeft te maken met aantrekkingskracht: dingen waarvan je weet dat ze niet goed zijn voor jou of voor anderen trekken aan je. Denk bijvoorbeeld aan dingen die jou lichamelijk of mentaal beschadigen, maar die toch heel aantrekkelijk zijn.

BEN IK DE ENIGE DIE DAAR LAST VAN HEEFT?

Soms lijkt het of jij alleen te maken hebt met bepaalde verleidingen. Maar overal ter wereld, vroeger en nu, worden mensen verleid om bepaalde dingen te doen die schadelijk zijn voor hen of voor anderen. Volgens de Bijbel is verleiding er al vanaf het begin van de mensheid. In Genesis 3 gaat het over één bepaalde vrucht die de mensen niet mochten eten. En juist wat niet mag, kan heel verleidelijk zijn. Is het dus vreemd dat jij verleiding voelt als alles wat slecht voor je is zoveel leuker en aantrekkelijker lijkt dan het goede? Is het gek dat je graag de grenzen opzoekt van wat net wel of net niet meer kan? Nee dus, verleiding hoort bij het leven.

MAAR ALS JE GELOOFT, IS HET TOCH ANDERS?

Als je christen bent, wordt het dan opeens anders? Heb je dan geen last meer van verleiding? Helaas, was dat maar zo! Misschien ben je je als christen nog wel bewuster van allerlei verleidingen. Paulus, een van

de invloedrijkste Bijbelschrijvers, schrijft daarover in zijn brieven: ‘Want ik doe niet wat ik wil, het goede, maar juist wat ik niet wil, het kwade, dat doe ik’ (Rom. 7:19). Niet alleen Paulus, maar ook Jezus zelf had met verleiding te maken (Mat. 4:1-11). Het is niet voor niets dat Hij zijn leerlingen leerde te bidden om bescherming tegen verleidingen (Mat. 5:13).

WAT HEEFT GELOVEN DAN VOOR ZIN?

Als je gelooft, ben je dus niet immuun voor verleiding. En toch, als je gelooft, is het net een beetje anders. Je staat er niet alleen voor. God wil naast je staan en met je oplopen om jou te beschermen, zodat je jezelf of anderen geen schade toebrengt door aan verleidingen toe te geven. God is zuinig op jou! Hoe werkt dat dan? Op welke manieren wil God je helpen? In de Bijbel vinden we vijf belangrijke *lifehacks* voor omgaan met verleiding.

LIFEHACK 1: VERTROUW OP GODS KRACHT IN JOU

God is bij jou door de heilige Geest. Het is de kracht van God in jou. Hoe werkt dat dan? Het kan je zomaar gebeuren dat je opeens bedenkt dat het niet zo handig is om aan een bepaalde verleiding toe te geven, of je ervaart de kracht om 'nee' te zeggen tegen iets dat hard aan jou trekt. Dat is de Geest van God in jou, een soort tegenkracht tegen alle verleidingen die op je pad komen (Rom. 8:26; Gal. 5:16, 22-23).

LIFEHACK 2: FOCUS OP HET GOEDE

De heilige Geest helpt, maar verleidingen weerstaan vraagt ook iets van ons, namelijk een focus op het goede. Als je die focus verliest, word je kwetsbaar. Denk maar aan een sporter die tijdens de wedstrijd gefocust is op winnen. Als hij/zij die focus verliest, wordt winnen heel moeilijk. Hoe doe je dat, focussen op het goede? Door je even af te sluiten van alle prikkels van buitenaf en te bidden (Mat. 26:41). Of door in je Bijbel te lezen. Je leert daar hoe anderen omgingen met verleidingen, zoals Jozef, die wegluchtte uit de situatie (Gen. 39:7-12).

LIFEHACK 3: TRAIN JEZELF

Net zoals iemand niet onvoorbereid een marathon loopt, helpt het je als je voorbereid bent. Welke situaties zijn voor jou moeilijk? Bedenk of je die situaties wilt vermijden of hoe je op die momenten wilt reageren (1 Petr. 5:8; Jak. 1:14-15). In Galaten 5:23 wordt zelfbeheersing een vrucht van de Geest genoemd. Jezelf trainen in zelfbeheersing en het ontwikkelen van gezonde gewoonten kan je helpen in het omgaan met verleidingen.

LIFEHACK 4: BEDENK MET WIE JE JE TIJD DOORBRENGT

Bedenk goed met wie jij – online en offline – je tijd doorbrengt. Welke keuzes maken jouw vrienden? Door welke mensen laat jij je online beïnvloeden? Zoek mensen op die goede keuzes maken. Samen is dat veel gemakkelijker dan alleen (1 Kor. 15:33; Gal. 6:2; 1 Tes. 5:11).

LIFEHACK 5: WORD NOOIT MOEDELOOS

Bij God hoef je nooit moedeloos van jezelf te worden. Voor Hem ben jij waardevol en geliefd. Is de verleiding je te sterk geworden? Hij staat steeds weer met open armen klaar om je een nieuwe kans te geven (Ps. 130:3-4; Ef. 1:7-8; 1 Joh. 1:9; 2:1-2).

OM OVER NA TE DENKEN

Heb jij te maken met verleidingen? Zo ja, welke?

Heb jij weleens een of meerdere van de genoemde lifehacks gebruikt? Hoe heb je dat ervaren?

Zou je op dit moment in je leven wel een lifehack kunnen gebruiken? Welke denk je dat jou het meest zou kunnen helpen?

OM VERDER TE LEZEN

Genesis 3; Matteüs 4:1-11; 5:13; Romeinen 7:18-19; 1 Johannes 1:9.

GELOVEN IN EEN SECULIERE WERELD

Zijn er in jouw omgeving steeds minder mensen die geloven? Wordt jouw kerk steeds kleiner? Is het steeds lastiger om christelijke vrienden te vinden? Dat is niet raar. In 1960 rekende 80 procent van de Nederlanders zich tot een christelijke kerk. Vier van de vijf mensen waren dus op de een of andere manier gelovig. In 2022 is dat gezakt naar minder dan de helft. In Vlaanderen liggen de getallen iets hoger. Maar bij een kerk horen is lang niet altijd hetzelfde als geloven.

Niet alleen bij ons is het zo dat er steeds minder mensen geloven, maar in heel de westerse cultuur.

DE KERK GROEIT IN DE REST VAN DE WERELD

Voor we naar wat redenen kijken, is het goed om eerst uit te zoomen. Wereldwijd zijn er veel meer mensen die in een God geloven dan mensen die dat niet doen. En meer dan 30 procent van die mensen is christen. Daarmee is het christendom de grootste godsdienst van de wereld. En het aantal christenen groeit! Vooral in Afrika, Azië en Latijns-Amerika wordt de kerk snel groter. Het helpt om dit te bedenken. Vanuit het geheel van de wereld gezien is het raar om niet te geloven, terwijl je je in Nederland soms een buitenstaander kunt voelen als je gelooft.

VOORDELEN VAN EEN KLEINERE KERK

Mensen doen soms dramatisch over de neergang van het christelijk geloof in Ne-

derland en Vlaanderen, maar is dat terecht? Je kunt er anders naar kijken. In de eerste plaats is in het Nieuwe Testament de kerk altijd een kleine groep. De volgelingen van Jezus zijn een minderheid. We hoeven de moed dus niet te verliezen, want dat deden ze in de tijd van de Bijbel ook niet. En bedenk maar: hoe minder mensen die geloven, hoe meer mogelijkheden om mensen van Jezus te vertellen.

In de geschiedenis van de kerk ging het nogal eens mis als de kerk de baas was. Er was sprake van machtsmisbruik of geweld om mensen te bekeren. Het bekendste voorbeeld zijn de kruistochten. Het christelijke Europa ging Jeruzalem met geweld bevrijden. Dat is geen goede reclame voor Jezus Christus. Als de kerk geen macht meer heeft, dan vervalt ook de verleiding van de macht.

Daarnaast gingen vroeger veel mensen uit traditie of gewoonte naar de kerk. Veel mensen gingen naar de kerk omdat iedereen ging of omdat ze zich nooit afvroegen of ze echt geloofden. Als je nu nog naar de kerk gaat, dan is het eigenlijk altijd een bewuste keus.

REDENEN

Laten we ook nog eens kijken naar een paar redenen waarom de kerk in de westerse cultuur niet groeit en in veel andere delen van de wereld wel. Allereerst geldt dat in de Bijbel al blijkt dat geloven niet populair hoeft te zijn! Jezus voorspelt dat je buiten de maatschappij kunt komen als je gelooft (Mat. 5:11). Er zijn daarnaast ook redenen die specifiek voor onze tijd gelden.

Een van de redenen is de toegenomen welvaart. Vanaf de Tweede Wereldoorlog is er een groei geweest in het inkomen van mensen. Dat heeft gevolgen voor hun geloof. Het leven is voor veel mensen in Nederland zo goed dat er geen God meer nodig is om het vol te houden. De krimp van het christendom in Nederland is vooral na de Tweede Wereldoorlog begonnen, samen met de opkomst van de welvaart. Geld en geloof zijn lastig te combineren (Mat. 6:24). Een ander aspect van de welvaart is dat mensen het daardoor drukker hebben gekregen. Je moet het geld ook nog uitgeven. Mensen ervaren hun leven tegenwoordig als drukker dan vijftig jaar geleden, hoewel we minder uren werken. We hebben meer hobby's en trekken er veel meer op uit. Door die drukte in ons leven is er minder tijd om met geloof bezig te zijn.

Een andere reden voor het afnemen van geloof is de wetenschappelijke kijk op de wereld, die we in het Westen hebben ontwikkeld. Iets is pas waar als het bewezen is. Tot die tijd moet je twijfelen of het wel echt

zo is. Deze manier van denken heeft veel goeds gebracht! De grote uitvindingen zijn hier grotendeels het gevolg van. Maar het zorgt er ook voor dat geloven ingewikkeld is geworden. Want het bestaan van God kun je niet bewijzen. God past niet meer in ons denksysteem. De Bijbel geeft al aan dat geloven en denken soms een lastige combinatie is (1 Kor. 1:19-21).

Toch hoeven wetenschap en geloof elkaar helemaal niet uit te sluiten. Dat zou ook raar zijn, want de wetenschap bestudeert de werkelijkheid die God heeft gemaakt. Daarnaast is het ook belangrijk om logisch over geloof na te denken, zoals bijvoorbeeld Paulus en Johannes diep nadachten over wat geloof betekende voor hen.

In de kerk gaat het soms over vragen die in onze samenleving minder actueel lijken te zijn. Toch kunnen ze zomaar opkomen, bijvoorbeeld als er een geliefde overlijdt of als je opleiding mislukt. Wat kan het goed zijn om dan wel wat antwoorden te hebben en daarover met anderen te kunnen nadenken.

OM OVER NA TE DENKEN

Zie jij het als een probleem of meer als een uitdaging dat er minder mensen geloven?

Zie jij een tegenstelling tussen geloof en wetenschap?

OM VERDER TE LEZEN

Matteüs 6:24; 1 Korintiërs 1:18-21; Filippenzen 2:9-11.

DE BIJBEL LIJKT ZICHZELF SOMS TEGEN TE SPREKEN

Je zult het misschien al gemerkt hebben, maar de Bijbel spreekt zichzelf soms tegen. Zo lezen we bij de profeet Joël: ‘Smeed je ploegijzers om tot zwaarden’ (Joël 3:10). Ergens anders lezen we daarentegen dat mensen de zwaarden moeten omsmeden tot ploegijzers (Micha 4:3). Hier gaat het om één enkele zin en is de tegenstrijdigheid te verklaren door de context waarin hij voorkomt, maar we vinden door de hele Bijbel bepaalde concepten die, op het eerste gezicht, tegenstrijdig kunnen overkomen. Dit maakt het voor ons niet gemakkelijk om te weten wat er nu voor waar aangenomen moet worden. De betrouwbaarheid van de Bijbel komt hierbij in het gedrang. Waarom spreekt de Bijbel zichzelf soms tegen, en kan dit kwaad?

TEGENSTRIJDIG OF NIET?

In zowel het Oude als het Nieuwe Testament vinden we verschillende verhalen die meermaals voorkomen, maar op een andere manier verteld worden. Zo hebben we in het Oude Testament twee scheppingsverhalen (Gen. 1–2:3 en 2:4–3:24) en in het Nieuwe Testament geven de evangeliën op hun eigen manier Jezus’ levensloop weer. Dat maakt de Bijbel echter niet per se minder betrouwbaar. Wanneer we het voorbeeld van de evangeliën nemen, dan is duidelijk dat iedere evangelist zijn eigen accenten legt naargelang zijn eigen achtergrond en/of het doelpubliek waarvoor hij schreef. Dat doet echter geen afbreuk aan de verhalen zelf.

VERSCHILLENDE GODSBEELDEN?

Als we kijken naar het godsbeeld van het Nieuwe en het Oude Testament, zou je op het eerste gezicht kunnen denken dat de

twee delen van de Bijbel een ander godsbeeld naar voren schuiven. Zo kun je het idee hebben dat het Nieuwe Testament een liefdevolle God portretteert, terwijl het Oude Testament een gewelddadige God afbeeldt. Als we de teksten wat nauwgezetter gaan lezen, dan zien we echter dat het Oude Testament ook spreekt van een liefdevolle en barmhartige God. Een goed voorbeeld hiervan is Exodus 34:6: ‘De HEER ging voor hem langs en riep uit: “De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig.”’ Dit staat mijlenver af van de wraakzucht en gewelddadigheid die vaak aan God in het Oude Testament toegedicht wordt. Daarnaast vinden we in het Nieuwe Testament ook teksten terug die blijk geven van een God die op ontzagwekkende en soms gewelddadige manier optreedt tegen onrecht. Zo maakt de Romeinenbrief duidelijk dat God als wreker zal optreden en vergelding zal brengen (Rom. 12:19).

De godsbeelden van het Oude en het Nieuwe Testament staan dus zeker niet lijnrecht tegenover elkaar.

TEGENSTRIJDIGE ETHIEK?

Ook met betrekking tot ethiek spreekt de Bijbel zichzelf soms schijnbaar tegen. In de brief van Paulus aan de Kolossenzen vinden we de oproep dat slaven gehoorzaam moeten zijn aan hun aardse meester (Kol. 3:22). Maar in Galaten lezen we dat er door de doop geen onderscheid meer zal zijn tussen vrijen en slaven (Gal. 3:28). Moeten slaven nu aan hun meesters gehoorzamen of zijn ze aan hen gelijkwaardig? Natuurlijk kan hier tegen ingebracht worden dat de brief aan de Kolossenzen misschien niet door Paulus zelf geschreven is (een zogenaamde deuteropaulinische brief), terwijl dit bij de Galatenbrief wel het geval is. Toch zijn beide brieven opgenomen in de canon van de Bijbel.

WAT MOETEN WE MET DIE (SCHIJNBARE) TEGENSTRIJDIGHEDEN?

Bij de vraag hoe we moeten omgaan met de tegenstrijdigheden die in de Bijbel staan, moeten we in ons achterhoofd houden dat de boeken van de Bijbel eeuwen geleden geschreven zijn en zijn ontstaan in verschillende tijdsperiodes, die elk hun eigen zorgen hadden. Het is dan ook normaal dat bepaalde zaken omtrent theologie en ethiek aangepast worden aan de tijd, het doelpubliek en de zaken die in de tijd van de verschillende schrijvers belangrijk waren. De volgende vragen kunnen jou op weg helpen om om te gaan met (schijnbare) tegenstrijdigheden:

- In welke context komen de tegenstrijdigheden voor? Verklaart de context de tegenstrijdigheden? Als het hier om een uitspraak gaat, stel dan de volgende bij-

komende vragen: Wie is er aan het woord? Waarom doet hij of zij deze uitspraak?

- Komen de tegenstrijdigheden voor in hetzelfde boek? Zo nee, misschien kunnen ze dan verklaard worden op basis van een verschil in de tijdsperiode waarin de boeken geschreven zijn.
- Welk belang hecht ik aan de tegenstrijdigheden? Tegenstrijdigheden met betrekking tot cijfers, jaartallen of leeftijden (zoals het geval is bij koning Achazja, die volgens 2 Kon. 8:26 22 jaar oud is wanneer hij koning werd en volgens 2 Kron. 22:2 42 jaar) hebben minder impact op jouw persoonlijke geloofsleven dan tegenstrijdigheden met betrekking tot ethiek en theologie. Wanneer dit wel het geval is, is het goed om de tekst naast andere verhalen en de grote lijnen van de Bijbel te houden.

OM OVER NA TE DENKEN

Ben jij weleens een tegenstrijdigheid in de Bijbel tegengekomen die je lastig vindt? Zo ja, probeer met de vragen die hierboven worden gesteld die tegenstrijdigheid eens te bekijken. Helpt dit je om ermee om te gaan?

OM VERDER TE LEZEN

Genesis 1–2:3; 2:4–3:24; 20:12; Exodus 34:6; Leviticus 18:9; Joël 3:10; Micha 4:3; 14:11; Romeinen 12:19; Galaten 3:28; Kolossenzen 3:22.